

Nota van Zienswijzen

Inzake voornemen tot aanwijzing gemeentelijke monumenten in het centrum van Hilversum op grond van de Monumentenverordening Hilversum 2016

Behorende bij besluit van burgemeester en wethouders 11 december 2018

Inhoudsopgave

1. Het Centrum van Hilversum

- De uitvoering startte in 2013
- Onderzoek 2014 en voornemen aanwijzing 2016
- Selectiecriteria
- Lijst selectie gemeentelijke monumenten centrum Hilversum

2. Advies Commissie voor Welstand en Monumenten

3. Planologische borging

4. Binnengekomen zienswijzen

- Overzicht aantallen
- Verleende omgevingsvergunningen
- Type zienswijzen en antwoorden
  - Inhoudelijke zienswijzen
  - Zienswijzen positief
  - Praktische zienswijzen
  - Economische zienswijzen

5. Ambtelijke wijzigingen en correcties

- Afgefallen adressen
- Voorbescherming

6. Conclusies

7. Beleid en proces tot aanwijzing gemeentelijke monumenten

- Bevoegdheid
- Beleidsachtergrond
- Bestaande Monumentenlijst Gemeentelijke Monumenten
- Uitbreiden Monumentenlijst
- Toelichting op procedure uitbreiden Monumentenlijst

8. Bijlagen

- Monumentenverordening Hilversum 2016
- Redengevende omschrijving monumenten

1. Het Centrum van Hilversum

De uitvoering startte in 2013

Met het aannemen van de motie 13/29 op 3 juli 2013 is de opdracht geformuleerd het centrum te onderzoeken en een inventarisatie van potentiële gemeentelijke monumenten, beeldbepalende panden, ensembles, cultuurhistorische aandachtsgebieden etc. uit te voeren.¹

In het college van 17 september 2013 is deze motie bekrachtigd en is het besluit genomen gemeentelijk beleid te ontwikkelen met betrekking tot behoud van de historische karakteristieken in het centrumgebied en een actualisatie van de gemeentelijke monumentenlijst.

Het verhaal van het Centrum

Bij het laatste aanwijzingsproject 2007-2010 zijn strenge selectiecriteria gehanteerd en lag de focus op 1850-1940 (periode na de aanleg van de spoorlijn en de groei van Hilversum), en op gaafheid. De eenvoudige, in de loop van de tijd aangepaste oude dorpsbebouwing voldeed veelal niet aan dit criterium. Hierdoor bevindt zich in het centrum oude bebouwing die niet als monument is beschermd maar wel kenmerkend is voor het historische dorpskarakter en de ontwikkeling van Hilversum. In de praktijk blijkt dat juist deze bebouwing kwetsbaar is voor sloop, waardoor het historische dorpskarakter en de herkenbaarheid van de historische gelaagdheid (het verhaal) worden aangetast. Gaafheid speelt bij de oude dorpsbebouwing een minder belangrijke rol dan onder meer de herkenbaarheid van de traditionele bouwstijl en bouwwijze, herinneringswaarde en zeldzaamheidswaarde. Toch blijken vele monumenten in hoofdvorm en detaillering na onderzoek gaver dan op het eerste gezicht gedacht. Er zijn nog sporen van panden die in oorsprong midden op de kavel van het esdorp stonden.

Daarnaast zijn er twee perioden waarin Hilversum fors groeide: aan het einde van de 19de en het begin van de 20ste eeuw. Ten gevolge van de aanleg van de spoorlijn in 1874 ontwikkelde Hilversum zich tot forensen- en industriestad. Deze ontwikkelingen hadden hun weerslag op de inrichting en het gebruik van het centrum van het dorp. De tweede periode is die van het interbellum, waarin de bevolking en de verscheidenheid van centrumfuncties toenamen. Vele panden werden verbouwd en gebouwd in meerdere bouwlagen (twee lagen onder kap). Vele monumentale en karakteristieke winkelpanden met een hoog kwaliteitsniveau van ontwerp, materialisering en uitvoering zijn hier gebouwd door belangrijke en befaamde architecten.

Onderzoek 2014 en voornemen aanwijzing 2016

Het Bureau voor Bouwhistorie en Architectuurgeschiedenis (BBA) maakte in 2014 een bouwhistorische inventarisatie van het centrum. Deze inventarisatie is aangeboden aan het college op @ en aan de raad op @.

De werkgroep Monumenten van de Historische Kring Albertus Perk heeft bijgedragen aan de inventarisatie en selectie van de potentiële monumenten. Er is onderzoek gedaan en selectiecriteria opgesteld. De eigenaren werden 24 mei 2016 geïnformeerd over het onderzoek ten behoeve van de inventarisatie. Daarna werden redengevende omschrijvingen van de panden opgesteld.

---

¹ Motie 13/29 aangenomen bij de behandeling van de Kadernota 2013 op 3 juli 2013.

Op 6 december 2016 heeft het college besloten tot het voornemen 65 monumenten aan te wijzen in het centrum. Het proces is mede afgestemd op de vorming van het bestemmingsplan voor het centrum.

De raad is op 8 december 2016 geïnformeerd over de selectiecriteria en de concept selectielijst (RIB 2016-81).

Vanaf 13 december 2016 werden de eigenaren op de hoogte gesteld van het voornemen.

Centrum Hilversum 1832 en blokkennetwerk

Selectiecriteria

Voor de monumenten in het centrum gelden onverminderd de landelijk vastgestelde criteria. Deze criteria zijn de volgende:

I. Cultuurhistorische waarden

1. belang van het object/complex als bijzondere uitdrukking van (een) culturele, sociaaleconomische en/of bestuurlijke/beleidsmatige en/of geestelijke ontwikkeling(en);
2. belang van het object/complex als bijzondere uitdrukking van (een) geografische, landschappelijke en/of historisch-ruimtelijke ontwikkeling;
3. belang van het object/complex als bijzondere uitdrukking van (een) technische en/of typologische ontwikkeling(en);
4. belang van het object/complex wegens innovatieve waarde of pionierskarakter;
5. belang van het object/complex wegens bijzondere herinneringswaarde.

II. Architectuur- en kunsthistorische waarden

1. bijzonder belang van het object/complex voor de geschiedenis van de architectuur en/of bouwtechniek;
2. bijzonder belang van het object/complex voor het oeuvre van een bouwmeester, architect ingenieur of kunstenaar;
3. belang van het object/complex wegens de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp;
4. belang van het object/complex wegens het bijzondere materiaalgebruik, de ornamentiek en/of monumentale kunst;
5. belang van het object/complex wegens de bijzondere samenhang tussen exterieur en interieur (onderdelen).

III. Situationele en ensemblewaarden

1. betekenis van het object als essentieel (cultuurhistorisch, functioneel en/of architectuurhistorisch en visueel) onderdeel van een complex;
  - a. bijzondere, beeldbepalende betekenis van het object voor het aanzien van zijn omgeving;
  - b. bijzondere betekenis van het complex voor het aanzien van zijn omgeving, wijk, stad of streek;
2. a. bijzondere betekenis van het complex wegens de hoogwaardige kwaliteit van de bebouwing in relatie tot de onderlinge historisch-ruimtelijke context en in relatie tot de daarbij behorende groenvoorzieningen, wegen, wateren, bodemgesteldheid en/of archeologie; b. bijzondere betekenis van het object wegens de wijze van verkaveling/inrichting/voorzieningen.

IV. Gaafheid en herkenbaarheid

1. belang van het object/complex wegens de architectonische gaafheid en/of herkenbaarheid van ex- en/of interieur;
2. belang van het object/complex wegens de materiële, technische en/of constructieve gaafheid;
3. belang van het object/complex als nog goed herkenbare uitdrukking van de oorspronkelijke of een belangrijke historische functie;
4. belang van het complex wegens de waardevolle accumulatie van belangwekkende historische bouw- en/of gebruiksfasen;
5. belang van het complex wegens de gaafheid en herkenbaarheid van het gehele ensemble van de samenstellende onderdelen (hoofd- en bijgebouwen, hekwerken, tuinaanleg e.d.);
6. belang van het object/complex in relatie tot de structurele en/of visuele gaafheid van de stedelijke, dorpse of landschappelijke omgeving.

V. Zeldzaamheid

1. belang van het object/complex wegens absolute zeldzaamheid in architectuurhistorisch, bouwtechnisch, typologisch of functioneel opzicht;
2. uitzonderlijk belang van het object/complex wegens relatieve zeldzaamheid in relatie tot één of meer van de onder I t/m III genoemde kwaliteiten.

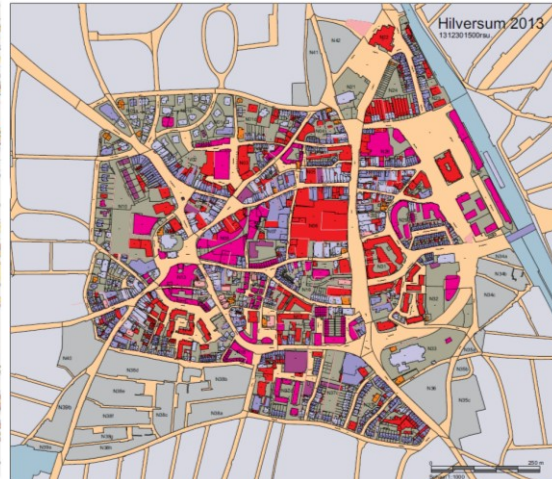
Aanvullende criteria, specifiek voor selectie monumenten in het centrum van Hilversum

Deze landelijke criteria zijn uitgebreid met criteria die specifiek zijn opgesteld om recht te doen aan de ontwikkeling en identiteit van het centrum van Hilversum:

De *specifieke* criteria zijn de volgende:

- Verscheidenheid van verschillende periodes en bouwstijlen.
- Combinatie van stads en dorps
- Agrarische bebouwing
- Historisch stratenpatroon
- Tapijtindustrie (wolspinnen vanaf 1500, tapijtweven en lakenindustrie vanaf 1750), en huisnijverheid
- Industrieel erfgoed
- Invloed van de Gooise villabouw, o.a. in de rijke detaillering van winkelpanden
- Afleesbaarheid van de tuinstedelijke ontwikkeling, bijvoorbeeld door opvallende hoekaccenten en hoge kappen
- Ontwikkeling/transformatie van panden aan het begin van de twintigste eeuw, naar aanleiding van nieuwe functies
- Invloed van Dudok
- Interbellumarchitectuur

- Herkenbaarheid van de historische gelaagdheid
- Behoud historische dorpsbebouwing,
- Aanvullen van onvolledige ensembles
- Oeuvre van voor Hilversum belangrijke architecten
- Historische gelaagdheid

1905 en 2013

Lijst selectie gemeentelijke monumenten centrum Hilversum

1. 3e Oosterstraat 10-20
2. Biersteeg 1 en Groest 49-51
3. Bussumerstraat 19-21-21A
4. Bussumerstraat 61-61A-63-63A-65-67, Wagenmakersplein 19-21
5. Emmastraat 9
6. Emmastraat 10-10A-12A-14A-16-16B-16C-18-18A-18C
7. Groest 31 – Spoorstraat 71-73
8. Groest 57-57A-59, Spuisteeg 38
9. Groest 92 en Herenstraat 2 **Voorbescherming**
10. Havenstraat 5
11. Havenstraat 11-13-15-17D
12. Havenstraat 16 **Voorbescherming**
13. Havenstraat 29-31 (Achter Havenstraat 25-27B)
14. Havenstraat 41-41A-41B-41C-41D
15. Havenstraat 99-99A-99B-99C
16. Herenstraat 9
17. Herenstraat 10
18. Zeedijk 34-40 / Herenstraat 22-22a-b **Voorbescherming**
19. Herenstraat 43-43A-43B, Laanstraat 2-2A-2B **Voorbescherming**
20. Herenstraat achter 35-37 **Voorbescherming**
21. Hoge Naarderweg 79-81
22. Kampstraat 16
23. Kapelstraat 17
24. Kapelstraat 39-Koningsstraat 52
25. Kerkbrink 4 BIJ
26. Kerkstraat 43-43A
27. Kerkstraat 75

28. Kerkstraat 86-Schoutenstraat 1 **Voorbescherming**
29. Kerkstraat 94
30. Koningsstraat 67-67A-67B en Nieuweg 30-30A-30B-30C met hekwerk **Voorbescherming**
31. Koningsstraat 111-111A-111B met hekwerk **Voorbescherming**
32. Laanstraat 5-7-9-11
33. Langestraat 46 met hekwerk
34. Langestraat 105-105A-105B-105C-107-107A-107B-109-111-111A-111B-111C-113-113A-113B-113C
35. Langestraat 124, 124A, 124B
36. Langestraat 132-132A-134-134A en Herenstraat 81-83
37. Larenseweg 2, 2A
38. Leeuwenstraat 36-36A
39. Melkpad 3-9A en Bussumerstraat 8-14L
40. Melkpad 11A
41. Naarderstraat 75-77-79-79A-79B
42. Nieuweg 31-37D, 31 G1, 31 N1 **Voorbescherming**
43. Noorderweg 42-42A
44. Noordse Bosje 56-58
45. Oude Doelen 58
46. Oude Torenstraat 6 met hekwerk
47. Ruitersweg 2
48. Ruitersweg 8 met hekwerk
49. Ruitersweg 12-14
50. Schapenkamp, bij 250
51. 's-Gravelandseweg 4A-4B-4C-1-4C-2
52. 's Gravelandseweg 10-10A / Schoutenstraat 19-19A
53. 's Gravelandseweg 14A-14A-1-14A-2-14A-3-14B-14B-1
54. 's-Gravelandseweg 16-16-1-16-2-16A-16B-16C
55. 's-Gravelandseweg 27-31C /Albertus Perksteeg 15A-27B 's-Gravelandseweg 27-27-1-27-2-27-3-27A-27B-29-29A-29B-31-31A-31B- 31C-
56. 's Gravelandseweg 70
57. Smidsteeg 6 met hekwerk
58. Spoorstraat 12-14-naast 14
59. Spoorstraat 57-59-61-63-63A
60. Stationsstraat 4-4A-4B-4C-6-Koninginneweg 159D-161-161A-161B-163- 163A-163B-163C-163D-163E-165A-165B-165C-167-169-169B-171A-171B-171C **Voorbescherming**
61. Stationsstraat 22-22A-24-26-26A
62. Vaartweg 15A-17-1-17-2-17-3-17-4 – Havenstraat 2- 2/4
63. Veerstraat 9-9A-11-11A
- 64. WEVERSPLEIN-LAANSTRAAT 31 is al Rijksmonument**
- 65. Groest 17- is al gemeentelijk monument**
- 66. Noorderweg 44 toegevoegd aan voorbescherming na onderzoek**

2. Advies Commissie voor Welstand en Monumenten

De Commissie voor Welstand en Monumenten heeft twee maal de monumenten in haar vergaderingen besproken. De eerste keer in de vergadering van 19 april 2017 en het tweede advies, waarin tevens de monumenten waarover een inhoudelijke zienswijze was ingediend nogmaals werden besproken, tijdens de vergadering gehouden op 15 november 2018.

Het advies van de CWM:

‘Naar oordeel van de CWM past de selectie goed bij het doel van de aanwijzing: een gemeentelijke monumentenstatus geven aan panden in het centrum waaraan goed afleesbaar is hoe Hilversum van een agrarische gemeente met wat kleine industrie na 1900 groeide als industrie-arbeidersplaats en als gemeente van villabewoners en met name in de jaren ‘20 en ‘30 stedelijk werd. Boerderijen werden woon-winkelpanden en kregen representatieve gevels; meer en meer werd er op de rooilijn gebouwd, vanwege de noodzaak van een goede bereikbaarheid en zichtbaarheid. Winkelpanden kregen een vormgeving die paste bij de bewoners van de nieuwe woonwijken. In het interbellum verrezen in het centrum woonwinkelpanden met een modern stedelijke allure, en markante hoekaccenten bij de toegangswegen. De kleinschaliger agrarische bebouwing die veelal midden op het bouwblok was gebouwd, verdween nagenoeg. Wat er nu nog van over is heeft een hoge zeldzaamheidswaarde. Dat geldt ook voor voormalige fabriekspanden in het centrum en nabij de oude haven. De CWM adviseert om bij elke aanwijzing te vermelden dat een monumentenstatus ook interieur, tuin, erf en erfscheidingen betreft; voor wijzigingen moet een vergunning worden aangevraagd, want de omgang met monumenten is altijd maatwerk.

Het centrum van Hilversum is in de 20^e eeuw verstedelijkt; de agrarische bebouwing werd zeldzaam. De aan te wijzen panden maken deze geschiedenis zichtbaar, door hun vormgeving of omdat ze bijvoorbeeld niet in de rooilijn staan, in korrelgrootte afwijken, de oorspronkelijke functie er nog aan is af te zien. De commissie ondersteunt daarom het voorstel om de voorgelegde panden in de historische binnenstad aan te wijzen tot monument. Er zijn op een aantal aan te wijzen monumenten zienswijzen ingediend. De commissie bespreekt per zienswijze de genoemde bezwaren tegen aanwijzing. Voor zover de commissie het met de argumenten eens is, wordt de tekst van de redengevende omschrijving aangepast. De argumenten die betrekking hebben op de waardenstelling worden niet door de commissie gedeeld. Het advies is om alle monumenten te beschermen.’

3. Planologische borging

De monumenten in het centrum van Hilversum zijn planologisch geborgd in twee bestemmingsplannen, Binnenstad (2013) en voorontwerp Centrum (2018). De monumenten zijn gedefinieerd, naast de bescherming ingevolge de monumentenverordening, in maatvoering. Het is niet mogelijk om zonder omgevingsvergunning en in afwijking van het bestemmingsplan het monument te wijzigen. Hiermee wordt de erkenning van de waarden vertaald in het bestemmingsplan.

Bestemmingsplan Binnenstad 2013

Bestemmingsplan Centrum voorontwerp 2018

De grenzen van het bestemmingsplan Binnenstad komen niet geheel overeen met die van het bestemmingsplan Centrum. Het Centrum is kleiner.

Regels bestemmingsplan Binnenstad 2013

52.5 Waardevolle bebouwing

52.5.1 bestemmingsomschrijving

De gronden ter plaatse van de aanduiding 'monument' en 'waardevol pand' zijn bestemd voor de bescherming en het behoud van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing;

52.5.2 bouwregels

- In afwijking op het bepaalde in de bouwregels van onderliggend artikel bedragen de goot- en bouwhoogte en oppervlakte van bebouwing ter plaatse van de aanduiding 'monument' niet meer dan de bestaande goot- en bouwhoogte en oppervlakte;
- In afwijking op het bepaalde in de bouwregels van onderliggend artikel bedragen de goot- en bouwhoogte en oppervlakte van bebouwing ter plaatse van de aanduiding 'waardevol pand' niet meer dan de bestaande goot- en bouwhoogte en oppervlakte.

52.5.3 afwijken van de bouwregels

- Het bevoegd gezag is bevoegd af te wijken van het bepaalde in artikel [52.5.2](#) sub a en b teneinde de goot-, bouwhoogte en/of oppervlakte te vergroten of te verminderen indien en voorzover de bestaande cultuurhistorische waarden niet worden aangetast dan wel voor zover aanpassing vanuit de nagestreefde stedenbouwkundige karakteristiek zoals beschreven in [Bijlage 1 Stedenbouwkundige karakteristieken](#), aanvaardbaar is;
- Als maximale bouwmogelijkheid voor de afwijking genoemd in sub a zijn toegestaan de bouwmogelijkheden van de onderliggende bestemming;
- Het bevoegd gezag geeft uitsluitend toepassing aan het bepaalde sub a na advies van de monumentencommissie van de gemeente Hilversum omtrent de aanvraag;
- Het bevoegd gezag toetst de aanvraag tevens aan de criteria zoals beschreven in artikel [60.2](#);

52.5.4 omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk

Cultuurhistorische waarden

- Het is verboden op de in artikel [52.5.1](#) bedoelde gronden met de aanduiding 'monument' bouwwerken (gedeeltelijk) te slopen zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning voor het (gedeeltelijk) slopen van een bouwwerk van het bevoegd gezag;
- Het bevoegd gezag verleent de omgevingsvergunning voor het (gedeeltelijk) slopen van een bouwwerk, zoals bedoeld in artikel [52.5.4](#) sub a uitsluitend, indien het slopen:
  - noodzakelijk is in verband met een onherroepelijke omgevingsvergunning voor het bouwen;

- delen van bebouwing betreft die op zichzelf niet als karakteristiek vallen aan te merken en door het slopen geen aantasting plaatsvindt van de karakteristieke hoofdvorm van de bebouwing.
- Bij het voornemen tot het verlenen van de omgevingsvergunning voor het (gedeeltelijk) slopen van een bouwwerk als bedoeld in artikel 52.5.4 sub a vraagt het bevoegd gezag de monumentencommissie van de gemeente Hilversum om advies;

Waardevol pand

- Het is verboden op de in artikel 52.5.1 bedoelde gronden met de aanduiding 'waardevol pand' bouwwerken (gedeeltelijk) te slopen zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning voor het (gedeeltelijk) slopen van een bouwwerk van het bevoegd gezag;
- Het bevoegd gezag verleent de omgevingsvergunning voor het (gedeeltelijk) slopen van een bouwwerk, zoals bedoeld in artikel 52.5.4 sub d uitsluitend, indien het slopen:
  - noodzakelijk is in verband met een onherroepelijke omgevingsvergunning voor het bouwen;
  - delen betreft van een pand of van bijbehorende bouwwerken die op zichzelf niet als karakteristiek vallen aan te merken en door het slopen geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de karakteristieke hoofdvorm;
- Bij het voornemen tot het verlenen van de omgevingsvergunning voor het (gedeeltelijk) slopen van een bouwwerk als bedoeld in artikel 52.5.4 sub d vraagt het bevoegd gezag de monumentencommissie van de gemeente Hilversum om advies;
- Het bepaalde onder sub d is niet van toepassing op:
  - werkzaamheden die normaal, ondergeschikt onderhoud betreffen;
  - werkzaamheden waarvoor vergunning is afgegeven voorafgaand aan het van kracht worden van dit plan;
  - werkzaamheden welke reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan;
  - panden welke vallen onder de werking van de Monumentenwet of de Monumentenverordening.

Voorontwerp bestemmingsplan Centrum 2018

Het voorontwerpbestemmingsplan Centrum geeft uitvoering aan de Centrumvisie en de daarbij behorende amendementen. De feitelijke bouwhoogte van de karakteristieke, waardevolle, monumentale en beeld/sfeerbepalende panden is het uitgangspunt bij de opstelling van het bestemmingsplan. De actuele planologische kaders Centrumvisie, Horecakader, Detailhandelskader, Regeling meervoudige bewoning en Welstandsnota Centrum zijn verwerkt in het bestemmingsplan. Het stationsplein maakt geen onderdeel uit van dit bestemmingsplan.

Dit heeft geresulteerd in een voorontwerpbestemmingsplan Centrum dat voorziet in een actueel planologische regeling die voorwaarden schept voor de gewenste ruimtelijke situatie van het plangebied, waarbij rekening wordt gehouden met nieuwe wet- en regelgeving en het (vastgestelde) gemeentelijk beleid.

Uitgangspunten Voorontwerpbestemmingsplan Centrum

Het bestemmingsplan Centrum is primair gericht op beheer, waarbij rekening wordt gehouden met nieuwe wet- en regelgeving, het (vastgestelde) gemeentelijk beleid. Daarnaast bestemt het de bestaande situatie, dat wil zeggen dat dat gaat om een goede en eigentijdse regeling van de bestaande stedenbouwkundige en cultuurhistorische situatie.

A. Centrumvisie

Bij de vaststelling van de Centrumvisie is (via amendementen) het volgende besloten:

1. dat karakteristieke, beeld/sfeerbepalende (niet-monumentale) oude panden en ensembles in het centrum zo veel mogelijk beschermd dienen te worden tegen plotselinge sloop;
2. dat in een nieuw op te stellen bestemmingsplan voor het centrumgebied hiervoor regels worden opgenomen;
3. dat in het centrum bij nieuwbouwplannen de bouwhoogtes en karakteristieken zo veel mogelijk dienen aan te sluiten op de bestaande bouwhoogtes en waardevolle karakteristieken;
4. dat in een nieuw op te stellen bestemmingsplan voor het centrumgebied bouwhoogtes van de (nog aan te wijzen) monumentale, waardevolle en karakteristieke panden en ensembles te beperken en terug te brengen tot de huidige (feitelijke) hoogten, maat en schaal daarvan.

Stationsgebied

Voor het Stationsgebied wordt een bestemmingsplan opgesteld. Het pand op de hoek van de Stationsstraat en de Koninginneweg staat in dit bestemmingsplangebied. Voor de Koninginneweg geldt een Wet voorkeursrecht gemeenten. De gemeente heeft hier bij raadsbesluit van 31 januari 2018 toe besloten. Er is nog geen concreet plan. In de vergadering van 6 november 2018 heeft het college gekozen voor variant “de 7 Straatjes”, om uit te werken in een stedenbouwkundig plan dat in het eerste kwartaal 2019 ter besluitvorming aan de raad zal worden voorgelegd. Dit plan zal vertaald worden in een nieuw bestemmingsplan. Voor het Stationsgebied zal een bestemmingsplan worden opgesteld. In het collegebesluit van 6 november 2018 staat dat het college bij de herontwikkeling van Koninginneweg Oost gaat voor kwaliteit. Als aandachtspunten worden genoemd:

- Het profiel van de nieuwe Koninginneweg;
- De relatie van de bestaande bebouwing aan de westzijde tot de nieuwe bebouwing aan de oostzijde;
- **Een eventuele rol van het gemeentelijk monument aan de Koninginneweg Oost binnen de beoogde herontwikkeling;**
- De bereikbaarheid van het nieuwe gebied voor voetgangers en fietsers;
- De relatie tussen de Koninginneweg en Hilversum Oost;
- De vormgeving, hoogte en locatie van de nieuwe bouwblokken;
- De relatie van de nieuwe bouwblokken tot het spoor;
- Het vormgeven van de regionale fietsroute (die wordt verplaatst van Langs de Lijn naar de Koninginneweg) en de aantakking op de route richting Mediapark.

Het college heeft aangegeven te gaan onderzoeken of en op welke wijze het pand op de hoek van de Stationsstraat en de Koninginneweg behouden kan blijven. Er is in dit stadium geen concrete aanleiding om bij de afweging tot de aanwijzing als gemeentelijk monument van het pand, van aanwijzing af te zien. Bij een concreet plan zal in het kader van de omgevingsvergunningverlening eventueel een nadere afweging worden gemaakt.

4. Binnengekomen zienswijzen

Op 6 december 2016 heeft het college besloten tot het voornemen om 65 panden in het centrum aan te wijzen als beschermd gemeentelijk monument op grond van de Monumentenverordening Hilversum 2016. De eigenaren zijn over dit voornemen geïnformeerd. De concept redengevende omschrijving is meegezonden en de eigenaren hebben een periode van zes weken gekregen om hun zienswijze kenbaar te maken. Daarna is met elke eigenaar die een zienswijze heeft ingediend, of contact heeft opgenomen, overleg gevoerd. Daarnaast is er zo nodig nader onderzoek gedaan. De zienswijzen en onderzoeksvragen maken deel uit van de belangenafweging, ter voorbereiding van het definitieve besluit tot aanwijzing. De eigenaren die geen zienswijzen hebben ingediend, ontvangen een standaardbrief betreffende het aanwijzingsbesluit waarin wordt vermeld dat er geen reactie is ontvangen en het pand wordt aangewezen als gemeentelijk monument. De eigenaren die wel een zienswijze hebben ingediend ontvangen een brief betreffende het aanwijzingsbesluit waarin op hun zienswijzen en/of vragen wordt ingegaan. In deze nota staan de algemeen geformuleerde antwoorden.

Overzicht aantallen

Aantal eigenaren monumenten:

In totaal hebben @ eigenaren van @ panden gereageerd op het voornemen tot aanwijzing.

@ eigenaren hebben geen zienswijze ingediend.

@ eigenaren hebben positief gereageerd.

@ eigenaren hebben verzocht om informatie en/of advies.

@ eigenaren hebben suggesties of correcties gedaan op de redengevende omschrijving.

Voor 2 monumenten werd verzocht om uitsluiting van onderdelen.

@ eigenaren van @ panden hebben een zienswijze ingediend.

De eigenaren die om informatie en/of advies hebben gevraagd, hebben dit tijdens de procedure verkregen. In de brief wordt daarnaar verwezen.

Elke eigenaar ontvangt een besluit/brief waarin wordt ingegaan op de ingebrachte zienswijze. De eigenaren die geen zienswijze hebben ingediend worden geacht akkoord te gaan met de aanwijzing, echter ook zij hebben de mogelijkheid bezwaar in te dienen.

Verleende omgevingsvergunningen

Tijdens het belangenonderzoek valt het pand onder de werking van de Monumentenverordening. Dat betekent onder meer dat er voor wijzigingen en sloop een omgevingsvergunning nodig is en dat daarbij de cultuurhistorische waarden worden afgewogen. Tijdens de periode van het belangenonderzoek met ingang van de datum van bekendmaking van het besluit tot voornemen (13-12-2016) zijn er wijzigingsplannen geweest voor 11 panden.

Vergund

Kapelstraat 17
Naarderstraat 75,
Nieuweg 31-37D,
Langestraat 46,
Langestraat 134,
Herenstraat 10,
Veerstraat 9,
Havenstraat 15,
Groest 92,
's-Gravelandseweg 10,
's-Gravelandseweg 29a.

In procedure

Stationsstraat 22
Spoorstraat 63

Type zienswijzen en antwoorden

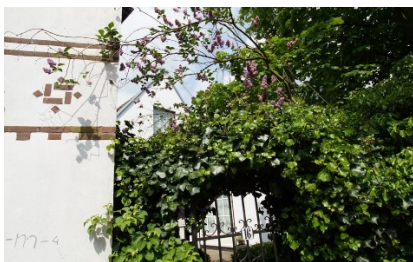
- **Inhoudelijke zienswijzen betreffende de monumentale waarden van het pand**

Er zijn zienswijzen ingediend waarbij de waarden van het pand ter discussie werd gesteld. Deze panden en de redengevende omschrijvingen zijn met de Commissie voor Welstand en Monumenten nogmaals besproken in de vergadering van 15 november. Er is door de CWM geen aanleiding geweest om haar positieve advies betreffende de aanwijzing te wijzigen. Er is geen monument dat afvalt op inhoudelijke gronden.

Er zijn enkele verzoeken tot het uitsluiten van bescherming van onderdelen ingediend. Dit betroffen onderdelen die geen deel uit maakten van de monumentale onderdelen van het monument (bijvoorbeeld een recente aanbouw), en zijn daarom allemaal gehonoreerd.

- **Zienswijzen positief**

Een aantal eigenaren hebben een zienswijze ingediend waarin de aanwijzing en het beleid van de gemeente om cultureel erfgoed te beschermen worden ondersteund. Veel van deze eigenaren vroegen ook om nadere informatie en advies. Het beleid van de gemeente is erop gericht om met de eigenaren contact te hebben en in een zo vroeg mogelijk stadium hen te informeren en van advies te dienen. Bij het besluit/brief krijgen alle eigenaren uitgebreide informatie en de mogelijkheid een monumentenschildje af te halen bij City Marketing.

- **Praktische zienswijzen met betrekking tot de voorgenomen monumenten status**

De zienswijzen met betrekking tot praktische gevolgen van bescherming hebben betrekking op de praktische gevolgen.

Praktische zienswijzen hebben betrekking op:

- Omgevingsvergunning/regeldruk
- Aantasting vrijheid
- Gevolgen voor bestemmingsplan

Omgevingsvergunning/regeldruk

Als gevolg van de door ons voorgenomen aanwijzing als gemeentelijk monument kan de situatie zich voordoen dat de eigenaar een omgevingsvergunning zal moeten aanvragen voor een activiteit waarvoor deze eigenaar daarvoor geen monumentenvergunning hoefde aan te vragen. De monumentenvergunning is een middel om tot goede afspraken te komen tussen eigenaar en gemeente inzake aanpassing, herbestemming of restauratie. Normaal onderhoud valt geheel buiten dit vergunningstelsel. Ons beleid is erop gericht de eigenaren te ondersteunen bij onderhoud, planvorming en restauratie. Deze ondersteuning komt tot stand door middel van technische advisering, begeleiding bij planvorming, vergunningen en uitvoering, en bij laagrentende leningen en/of subsidies. Aangezien wij er in het kader van ons monumentenbeleid aan hechten dat het Hilversums erfgoed behouden blijft voor de toekomst, zijn wij van mening dat deze eventuele extra vergunning een acceptabel gevolg is van ons beleid.

Het monumentenbeleid is gericht op behoud van monumentale waarden, zoals deze zijn beschreven in de redengevende omschrijving. Het komt voor dat onderdelen in een redengevende omschrijving worden uitgesloten van bescherming. Aanpassing van deze onderdelen vereist derhalve geen monumentenvergunning. Voor onderdelen die genoemd worden als van ondergeschikt belang voor de bescherming in de redengevende omschrijving geldt een passende beoordeling.

De Commissie voor Welstand en Monumenten wordt bij plannen waarvoor een omgevingsvergunning moet worden en is aangevraagd, om advies gevraagd. Deze commissie hanteert daarbij het monumentenbeleid. Daarin is nadrukkelijk vastgelegd dat het gebruik een belangrijke rol speelt in de advisering, want gebruik is de sleutel tot behoud.

Een passend gebruik is een voorwaarde voor behoud. Het gebruik kan door de tijd heen verschillende aanpassingen vereisen aan het object. In ons monumentenbeleid is niet aangegeven of deze aanpassingen in een bepaalde architectuur moeten worden uitgevoerd. Elke ontwerp-opgave betreft maatwerk. Zowel eigentijdse vormen als vormen die refereren aan het bestaande object zijn daarbij bespreekbaar.

Monumentenverordening Hilversum 2016 Artikel 9 Instandhoudingsbepaling

1. Het is verboden een beschermd gemeentelijk monument te beschadigen of te vernielen.

2. Het is verboden zonder of in afwijking van een vergunning van het college een beschermd gemeentelijk monument:

- a. geheel of gedeeltelijk te slopen, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen of daaraan onderhoud te onthouden dat voor de instandhouding daarvan noodzakelijk is;
- b. te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze, waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.

Aantasting vrijheid

Wij kunnen ons voorstellen dat ons voornemen tot aanwijzing als gemeentelijk monument van uw eigendom de nodige vragen oproept. Wij geven in onze informatie op verschillende vragen antwoord. Hieruit komt een nadrukkelijk genuanceerd beeld naar voren. De aanwijzing als gemeentelijk monument heeft ons inziens zowel enige nadelen als voordelen voor de eigenaar. Zo kan er sprake zijn van de noodzaak een vergunning voor verbouwing aan te vragen, waar voorheen een vergunningvrije situatie gold. Ons beleid is gericht op het ondersteunen van eigenaren bij onderhoud en restauratie. Eigenaren kunnen voor onderhoud bij monumentenzorg terecht voor (technisch) advies. Voor restauratie voorziet de subsidieverordening restauratie 2016 in een financiële ondersteuning van restauratiewerkzaamheden. De ondersteuning voor restauratie kan verder bestaan uit (technisch) advies, begeleiding bij planvorming, vergunningen en uitvoering, en begeleiding bij laagrentende leningen en/of gemeentelijke subsidie.

Wij onderkennen in ons monumentenbeleid de grote inzet van eigenaren, gericht op behoud en herstel van het Hilversumse erfgoed. Wij zijn echter van mening dat wij, als gemeentelijke overheid, ook een taak hebben ten aanzien van het Hilversumse erfgoed. Zo is het aanwijzingsbeleid voor gemeentelijke monumenten gericht op het benoemen en beschermen van dat Hilversumse erfgoed en het te behouden voor de toekomst.

Bestemmingsplan (mogelijkheden)

De aanwijzing van het object als gemeentelijk monument heeft geen gevolgen voor de in het bestemmingsplan bepaalde ontwikkelingsmogelijkheden van het object. De mogelijkheden die in het bestemmingsplan worden geregeld zijn maatgevend en vanzelfsprekend ook voor de gemeente het uitgangspunt. Conform het gestelde in de gemeentelijke monumentenverordening 2016 zal in het kader van een aanvraag voor een omgevingsvergunning worden nagegaan of de beoogde ontwikkelingen geen onevenredige aantasting van de monumentale waarden en van de beschermde onderdelen teweeg brengen. Bij de instandhouding van de monumenten is gebruik essentieel. In ons monumentenbeleid hanteren wij de term 'gebruik is sleutel tot behoud'. Daarmee doelen wij op een

passend gebruik van het monument, waardoor er ook restauratie- en/of onderhoudswerkzaamheden zullen worden uitgevoerd.

Het is echter ook mogelijk dat door u beoogde ontwikkelingen niet als passend gebruik worden gezien, en dat wij een monumentenvergunning voor het concrete plan weigeren. In de gemeentelijke monumentenverordening 2016 is in artikel 22 aangegeven wanneer er sprake kan zijn van het compenseren van geleden schade. De Monumentenverordening stelt dat er alleen eventueel schade kan worden vastgesteld in het kader van het weigeren van, c.q. voorwaarden verbinden aan een monumentenvergunning. Overigens is dit nog niet voorgekomen. Ons beleid is erop gericht om in goed overleg tot een ten aanzien van alle belangen en aspecten aanvaardbaar plan te komen. Met dit besluit is aan de orde het bepalen van de waarden (onder meer architectuurhistorische en cultuurhistorische waarden) en de daaraan verbonden aanwijzing tot gemeentelijk monument.

- **Economische zienswijzen met betrekking tot de voorgenomen monumenten status**

De zienswijzen met betrekking tot financiële aspecten van bescherming zijn te verdelen in verzoeken om informatie en zienswijzen ten aanzien van financiële gevolgen.

- Hogere onderhoudskosten/extra kosten omgevingsvergunning en wijziging
- Financiële ondersteuning (Subsidiemogelijkheden en laagrentende lening)
- Waardevermindering en belemmering bij verkoop

Hogere onderhoudskosten/extra kosten omgevingsvergunning en wijziging

Het normale onderhoud kan vergunningvrij worden uitgevoerd. Onder onderhoud wordt verstaan de regelmatig terugkerende onderhoudswerkzaamheden om het object in stand te houden en waarbij geen wijzigingen worden aangebracht. Voor onderhoudswerkzaamheden is geen monumentenvergunning nodig. Ons beleid is gericht op het ondersteunen van eigenaren bij restauratieve werkzaamheden. Eigenaren kunnen voor onderhoud bij monumentenzorg terecht voor (technisch) advies. Voor restauratie voorziet de subsidieverordening restauratie 2016 en de laagrentende lening op grond van het Hilversums Restauratiefonds 2016 (HRF) in een financiële ondersteuning van restauratiewerkzaamheden. De ondersteuning voor restauratie kan verder bestaan uit (technisch) advies, begeleiding bij planvorming, vergunningen en uitvoering, en begeleiding bij de aanvraag voor laagrentende lening en/of gemeentelijke subsidie.

Financiële ondersteuning (subsidiemogelijkheden en laagrentende lening)

Naast de ondersteuning van de eigenaren door middel van advies en begeleiding, hebben wij ook twee financiële regelingen voor de restauratie van monumenten. Dit betreft werkzaamheden die het normale onderhoud te boven gaan en/of bijvoorbeeld specifieke onderdelen of afwerkingen betreffen. De Subsidieverordening is toepasbaar bij een investering subsidiabele kosten vanaf € 3.000,- in de restauratiekosten. Het maximale subsidiebedrag is € 10.000,- (30% van de subsidiabele restauratiekosten). De laagrentende lening op grond van het Hilversums Restauratiefonds kan worden aangevraagd vanaf € 10.000,- tot een maximum van € 150.000,-. Tot op heden hebben wij alle aanvragen kunnen honoreren. Ons beleid is erop gericht de restauratie van deze objecten te

kunnen ondersteunen. Onze ervaring is dat niet al deze objecten gelijktijdig in restauratie zullen zijn en derhalve een beroep zullen doen op onze subsidiegelden.

Waardedaling en belemmering bij verkoop

U verwacht dat de aanwijzing van uw eigendom als gemeentelijk monument een waardedaling als gevolg heeft, omdat u vreest dat potentiële kopers zich hierdoor laten afschrikken.

Gelet op onze jarenlange ervaring met monumenten blijkt uit niets dat monumenten minder courant zijn dan overige objecten. Daarbij komt dat de aanwijzing als gemeentelijk monument geen invloed heeft op het gebruik van het gebouw. Het bestemmingsplan is van kracht en maatgevend voor de ontwikkelingsmogelijkheden. Het omgevingsvergunningsproces kent een afweging van belangen in het geval van een omgevingsvergunningaanvraag voor een *concreet* plan.

5. Ambtelijke aanpassingen en correcties

Als er, al dan niet op suggestie van de eigenaren, aanpassingen noodzakelijk waren in percelen, typefouten of andere ondergeschikte informatie, zijn deze uitgevoerd. Ook zijn de correcties in de redengevende omschrijvingen doorgevoerd.

6. Conclusies

Uit het belangenonderzoek, de nadere onderzoeken en de adviezen van de CWM is niet gebleken dat er redenen zijn om af te zien van de aanwijzing als gemeentelijk monument. In het algemeen kan geconcludeerd worden dat de bescherming en instandhouding van cultureel erfgoed, in dit geval in het centrum, als positief wordt beoordeeld. Met het besluit tot aanwijzing worden de monumentale waarden van de monumenten erkend. In de bestemmingsplannen zijn de waarden geborgd, evenals op grond van de Monumentenverordening Hilversum 2016. Voor de omgang met de monumenten gelden de procedures in het kader van de omgevingsvergunningsaanvragen.

7. Beleid en proces tot aanwijzing gemeentelijke monumenten

Bevoegdheid

Het college kan op grond van artikel 2 van de Monumentenverordening Hilversum 2016 monumenten aanwijzen. Ingevolge artikel 3 besluit het college tot een voornemen tot aanwijzing. Daarmee start het (belangen)onderzoek naar de mogelijkheden tot aanwijzing. Het college heeft het besluit genomen op 6 december 2016. De eigenaren zijn per brief geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld hun zienswijze kenbaar te maken. De zienswijze maakt onderdeel uit van de afweging. Op grond daarvan neemt het college het definitieve aanwijzingsbesluit.

Beleidsachtergrond

De aanwijzing van 65 panden in het centrum als gemeentelijke monumenten is een onderdeel van de uitvoering van het beleidsdoel de gemeentelijke monumentenlijst uit te breiden. De uitbreiding vindt plaats in twee fasen, eerst met monumenten in het centrum en daarna met monumenten buiten het centrum, en is onderdeel van het (Ster)programma Wonen en Leven en Centrum.

Bestaande monumentenlijst Gemeentelijke Monumenten

De huidige gemeentelijke monumentenlijst is vanaf 1990 en met een aanwijzingsproject in de periode 2007-2010 tot stand gekomen. Hierbij is het monumentenbestand van Hilversum uitgebreid naar circa 960 beschermde monumenten waarvan ongeveer 210 rijksmonumenten en 750 beschermde gemeentelijke monumenten die 3500 objecten omvat. Hilversum heeft ook 1 provinciaal monument (grenspalen). Daarnaast heeft de rijksoverheid drie beschermde stadsgezichten aangewezen. Dit onderstreept de unieke identiteit van Hilversum als jonge monumentenstad. Bij deze selectie heeft de nadruk vooral op de periode 1850-1940 gelegen. Deze leeftijdsgrens komt voort uit het nationale Monumenten Inventarisatie Project uit de jaren 1990 waarbij op initiatief van het Rijk in heel Nederland de architectuur in de periode 1850-1940 is geïnventariseerd en gewaardeerd. Na de selectie van de Rijksmonumenten, zijn panden die van lokaal belang zijn aangewezen als gemeentelijk monument. Deze operatie, om de (boven)lokale monumenten uit de periode 1850-1940 op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen, is door alle gemeenten uitgevoerd. Hilversum heeft als “stad van jonge architectuur en stedenbouw” een bijzondere waarde, mede omdat architectuur en stedenbouw een samenhangend geheel vormen.

Uitbreiden Monumentenlijst

Tot 2010

In het aanwijzingsproject gemeentelijke monumenten 2007-2010 is, om het aantal aan te wijzen monumenten te beperken strenge selectiecriteria gehanteerd (architectonische waarde, cultuurhistorische waarde, stedenbouwkundige/ensemblewaarde). Hierbij speelde gaafheid een belangrijke rol. Gevolg is dat panden die historisch wel waardevol zijn, maar niet ongeschonden de tijd zijn doorgekomen, zijn afgevallen ten opzichte van architectonisch gaaf gebleven panden. Gezien de leeftijd van de jonge bebouwing speelt gaafheid wel een belangrijke rol, maar daarbij dreigen andere waarden en contexten zoals bijvoorbeeld de sociaalhistorische- of economisch historische waarden op de achtergrond te raken, terwijl de bijdrage van het pand/complex aan het verhaal van Hilversum groot kan zijn.

Na 2010

Het doel van de huidige beleidsmatige uitbreiding is om de bestaande monumentenlijst te controleren, evalueren, en aan te vullen met monumentwaardige panden/complexen. Het gaat hierbij om onbeschermd, historische dorpsbebouwing, onvolledige ensembles, oeuvres van voor Hilversum belangrijke architecten, en andere clusters van karakteristieke, identiteitsbepalende bebouwing. Gaafheid zal een minder nadrukkelijke rol spelen dan bij de voorgaande selectieronden.

Toelichting op procedure uitbreiden Monumentenlijst

Er zijn voor de gemeente twee aanleidingen om gemeentelijke monumenten aan te wijzen:

- *Beleidsmatige aanwijzing*, zoals aanwijzingsronde nieuwe monumenten Centrum, Hilversum buiten het centrum, Spoorzone, en Post 65. De gemeente initieert de aanwijzing; en
- *Aanwijzingen naar aanleiding van verzoek door derden (belanghebbenden).** De monumentenverordening maakt mogelijk dat derden een verzoek kunnen indienen voor aanwijzing tot een gemeentelijk monument. Daarmee geeft de gemeente ruimte aan de inwoners/eigenaren en stichtingen/verenigingen om aan te geven wat zij als cultureel erfgoed belangrijk vinden om te behouden.

*Toelichting uit monumentenverordening: wie zijn belanghebbenden:

Belanghebbend in het kader van het aanwijzen van gemeentelijke monumenten zijn de eigenaar en (beperkt) zakelijk gerechtigde of een vereniging of stichting ten behoud van monumenten. Ook de gemeente is belanghebbend als er sprake is van erfpacht (een zakelijk recht). Voorwaarde voor een vereniging of stichting om in aanmerking te komen als belanghebbende dat de doelstelling en/of feitelijke werkzaamheden (mede) gericht moeten zijn op behoud en bescherming waarin de verordening voorziet.

Aanwijzingsprocedure

De aanwijzingsprocedure start met een voornemen tot aanwijzing (voorbescherming) van het object. Daarmee treedt de voorbescherming in werking en valt het object onder de werking van de Monumentenverordening.

⇒ Voornemen tot aanwijzing = start het onderzoek = in werking treden voorbescherming

Aanwijzingsprocedure schematisch: >>

Verzoek van derden in behandeling	Eigenaar wordt in kennis gesteld Onderzoek start	Waarden zijn in beeld Redengevende omschrijving	Advies Commissie Welstand en Monumenten	B&W aanwijzingsbesluit
Of				B&W besluit tot aanwijzing => Monument
Besluit beleidsmatig aanwijzen		CWM wordt om advies gevraagd	Zienswijze eigenar(en) En waardestelling Vormen Ingrediënten voor het voorstel B&W	B&W besluit niet tot aanwijzing
		Eigenaar krijgt gelegenheid zienswijze in te dienen		Bezwaar en beroep staat open op het besluit. Als het besluit onherroepelijk is eindigt de voorbescherming al dan niet opgenomen monumentenlijst

Beleidsmatige aanwijzing

Als de gemeente op beleidsmatige gronden de monumentenlijst uitbreidt, zorgt zij zelf en in samenwerking met derden (zoals onder meer stichtingen en verenigingen) voor een studie van periode of gebied en de inventarisatie en selectie van potentiële monumenten. De selectie wordt in voorbescherming genomen waarna het onderzoek en de belangenafweging ten opzichte van de waarden start.

Bij de aanwijzing als gemeentelijk monument gaat het om de erkenning van de monumentale waarden van het monument. De omgang met het monument (zoals wijzigen, restaureren) en de daarbij behorende belangenafweging vindt plaats in het kader van de besluitvorming over een omgevingsvergunningaanvraag (een concreet geval). Daarom is er in de Monumentenverordening 2016 een *vergunningenstelsel* opgenomen.

In behandeling nemen van een verzoek

Het in behandeling nemen van een verzoek van derden is het college verplicht conform de verordening, indien het wordt ingediend door een belanghebbende. Zie toelichting hierboven *

De beleidsadviseurs Cultureel Erfgoed toetsen of het een belanghebbende betreft en zien er op toe of het een gemotiveerd verzoek is. De belanghebbende moet naar vermogen het verzoek onderbouwen (zij kunnen bijvoorbeeld niet altijd het object bezoeken), door middel van het laten blijken van kennis over bijvoorbeeld (ver)bouwgeschiedenis, architect, bijzondere interieurafwerking, gebruiksgeschiedenis, belang voor Hilversum. Er moeten voldoende aanknopingspunten zijn om een onderzoek in gang te zetten. De mogelijkheid voor belanghebbenden om een verzoek in te dienen is van groot belang voor het draagvlak van monumenten en monumentenbeleid -erfgoed is voor iedereen-.

Waarderen

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft een standaard ontwikkeld voor het waarderen van monumenten. Daarmee kunnen de monumentale waarden van een object helder en eenduidig vastgesteld worden. De waardering speelt een leidende rol bij het aanwijzen van een object als monument én bij het wijzigen van het beschermde object. Het gaat om Cultuurhistorische waarden, Architectuur- en kunsthistorische waarden, Situationele en ensemble waarden en Zeldzaamheid en Gaafheid en herkenbaarheid. Bij het waarderen van potentieel erfgoed voor Hilversum worden de waarden getoetst en vertaald naar lokaal niveau waarbij ook gekeken wordt naar de waarden in relatie tot de identiteit en ontwikkeling van Hilversum. Naar aanleiding van de specifieke situatie worden aanvullende selectiecriteria ontwikkeld, zoals bij het centrum (zie hoofdstuk 2, selectiecriteria).

Vervolprocedure voorbescherming

Voorbescherming betekent dat het object onder de werking van de Monumentenverordening Hilversum 2016 valt: het object is beschermd en zonder vergunning kan niet worden gesloopt, gewijzigd etc. De cultuurhistorische waarden vormen nu in de vergunningverleningsprocedure een afwegingsfactor. Na bekendmaking volgt een belangenonderzoek. Ongewenste ontwikkelingen gedurende de aanwijzingsprocedure met betrekking tot het monument worden voorkomen omdat de cultuurhistorische waarden bij de afweging worden betrokken. De eigenaar brengt tijdens het belangenonderzoek zijn zienswijze in en de Commissie voor Welstand en Monumenten wordt om advies gevraagd omtrent de waarden. Na afweging van de belangen wordt een definitief besluit genomen over de bescherming.

Het instrument van voorbescherming is ook opgenomen in de Erfgoedwet en ook van toepassing voor potentiële rijksmonumenten en is opgenomen in de Erfgoedwet.

<https://cultureelerfgoed.nl/dossiers/aanwijzen-en-afvoeren-van-monumenten/vraag-en-antwoord> en het artikel is overgenomen in de model erfgoedverordening van de VNG

<https://vng.nl/onderwerpenindex/cultuur-en-sport/architectuur-archeologie-en-monumenten/nieuws/erfgoedwet-de-gevolgen-voor-gemeenten>

Voorbescherming is hiermee een standaard artikel en wordt gebruikt door gemeenten die een erfgoedbeleid voeren en een monumentenverordening hebben.

Monumentenverordening Hilversum 2016 Artikel 3 Voorbescherming

1. Met ingang van de datum waarop de eigenaar van een monument de kennisgeving van het voornemen tot aanwijzing als gemeentelijk monument ontvangt, start het onderzoek naar de mogelijke aanwijzing, en zijn artikelen 9 tot en met 11 van overeenkomstige toepassing.
2. De voorbescherming eindigt op het moment dat de aanwijzing als bedoeld in artikel 2, lid 1, plaatsvindt, dan wel vaststaat dat het monument niet wordt aangewezen en dit besluit onherroepelijk is.

Toelichting

Artikel 3. Voorbescherming

Lid 1

Door het opnemen van dit lid kunnen ongewenste ontwikkelingen gedurende de aanwijzingsprocedure met betrekking tot het monument worden voorkomen. De bescherming geldt vanaf het moment dat de eigenaar de kennisgeving van het voornemen tot aanwijzing van zijn monument ontvangt. Overigens is deze bepaling analoog aan de Monumentenwet 1988.

Monumentenverordening Hilversum 2016 Artikel 9 Instandhoudingsbepaling

1. Het is verboden een beschermd gemeentelijk monument te beschadigen of te vernielen.
2. Het is verboden zonder of in afwijking van een vergunning van het college een beschermd gemeentelijk monument:
  - a. geheel of gedeeltelijk te slopen, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen of daaraan onderhoud te onthouden dat voor de instandhouding daarvan noodzakelijk is;
  - b. te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze, waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.

Consequenties eigenaar

Tijdens het voorbeschermingstraject moet hij voor wijzigingen een vergunning aanvragen, want het object wordt behandeld als beschermd monument. Dit betekent dat ontwikkelingen mogelijk zijn, sloop en verbouwplannen worden dan beoordeeld door de Commissie voor Welstand en Monumenten. Het gaat dus om twee processen die soms parallel lopen of deels gelijktijdig. *De aanwijzingsprocedure gaat om de vaststelling en erkenning van de waarden, de procedure omgevingsvergunning gaat om de omgang met de waarden en ontwikkelingen.*

Schade

Een eigenaar kan geen planschade claimen op (voor)bescherming, hij kan namelijk zijn zienswijze kenbaar maken en een vergunning aanvragen waarover besluitvorming plaats vindt. De aanwijzing is iets anders dan een vergunningenprocedure op een *concreet* plan. De enkele bescherming van een monument geeft geen recht op planschade vanwege het vergunningenstelsel. Daaruit zou wel een claim kunnen ontstaan vanwege besluitvorming over een CONCRETE aanvraag maar het is nog nooit voorgekomen. Er is namelijk altijd een belangenafweging aan de orde en het beleid van de gemeente is erop gericht om in goed overleg tot een aanvaardbaar plan te komen waarin ook de monumentale waarden worden behouden of versterkt.

Monumentenverordening Hilversum 2016 Artikel 22   Schade

1. Als en voor zover blijkt dat een belanghebbende ten gevolge van:

- a. de weigering van het college een vergunning als bedoeld in artikel 9 te verlenen;
- b. voorschriften door het college verbonden aan een vergunning als bedoeld in artikel 9, schade lijdt of zal lijden, die redelijkerwijs niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven, kan het college hem op zijn verzoek een naar billijkheid te bepalen schadevergoeding toekennen.

2. Voor de behandeling van de verzoeken zijn de bepalingen van de Procedureverordening planschade bij toepassing van artikel 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening van overeenkomstige toepassing.

Toelichting

Het aanwijzen van een monument tot beschermd monument is geen verplichting maar een discretionaire bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders. Na afweging van alle betrokken belangen kan tot aanwijzing worden besloten. De monumentale belangen komen tot uitdrukking in de waardering.

Aangezien de Algemene wet bestuursrecht op deze verordening van toepassing is moeten de belanghebbenden worden gehoord voordat over de aanwijzing wordt besloten (artikelen 4:8 en 4:9 Awb).

Overigens geeft de enkele aanwijzing van een monument, zo blijkt uit constante jurisprudentie, geen recht op een schadevergoeding. De aanwijzing verandert immers niets aan het huidige gebruik van het monument. Burgemeester en wethouders kunnen, ten behoeve van de aanwijzing tot beschermd gemeentelijk monument, bepalen dat nader onderzoek wordt verricht.

Bescherming gemeentelijke monumenten

Het college van burgemeester en wethouders neemt een definitief besluit over de aanwijzing als gemeentelijk monument nadat de zienswijzen zijn overwogen, de panden eventueel nader zijn bestudeerd en de Commissie voor Welstand en Monumenten advies heeft uitgebracht. Tegen dit besluit staat de mogelijkheid van bezwaar en beroep open. Het monument blijft onder de werking van de monumentenverordening totdat onherroepelijk is beslist over de aanwijzing.

Instrumenten naast de Monumentenverordening

Voor een goede omgang met erfgoed en monumenten zijn naast de monumentenverordening de volgende instrumenten van belang

1) Borgen van cultuurhistorie in bestemmingsplan

Erfgoed moet in het ruimtelijke traject voldoende worden beschermd. Dit is wettelijk verplicht. Het bestemmingsplan biedt mogelijkheden om bepalingen op te nemen om de monumentale objecten en waarden te definiëren en te beschermen.

2) Omgevingsvisie

De ontwikkelingen die samenhangen met de invoering van de Omgevingswet bieden kansen om de omgang met cultuurhistorie en erfgoed beter te borgen

3) Ontwikkelingen

Bij wijzigingsplannen en projecten rond ruimtelijke ontwikkelingen moet in het voortraject aandacht zijn voor onderzoek, de instandhouding en borging van de monumentale waarden, de cultuurhistorie en het erfgoed.